

دارای این ویتامین باشند مخصوصاً خوردن جوانه گندم و سمنو را فراموش نفرمایید زیرا بسیار مفید می‌باشد و از طرفی در جوانه گندم ماده‌ای است که در حفظ این ویتامین اثر نیکودارد.

### دسته دوم کازئین نباتی

یکی از مواد شیر کازئین می‌باشد و چنانکه بارها گفتیم انسان قوه خلاقه ندارد و باید مواد مورد نیاز خود را از نباتات بگیرد. یکی از مواد مورد نیاز زن بجهه شیرده کازئین است و باید گیاههایی که دارای کازئین نباتی می‌باشد بخورد.

کازئین نباتی در باقلاء به مقدار زیاد و در سایر بخشها نیز دیده می‌شود بنابراین زنان شیرده باید از بخشها زیاد مصرف کنند مخصوصاً باقلاء، تخم، لوبیا، ماش و غیره.

چای نیز دارای کازئین نباتی است و خوردن آن شیر را زیاد می‌کند. خوفه نیز دارای این مواد بوده و خوردن آن مفید است.

گل پنیرک و مخصوصاً نوعی از آن که خبازی نام دارد برای زیاد شدن شیر مفید است.

### دسته سوم هورمونها

هورمونهای زنانه برای زیاد شدن شیر مفید می‌باشند. خوردن رازبانه و ماءالشعیر شیر را زیاد می‌کند و اخیراً در اروپا دامپروران به دامهای شیرده مقداری رازبانه می‌خورانند و به این وسیله شیر آنها را چندین برابر کرده‌اند. عده‌ای برای این عمل عواقب وخیمی پیش‌بینی می‌نمایند و می‌گویند شیرها که امروز به صورت شیر خشک و لبنیات مصرف می‌شود معکن است سبب

عقیم شدن مردها گردد.

در هر صورت رازیانه شیر را به طور معجزه آسانی زیاد می کند و برای کودک اگر دختر باشد به عجیبوجه ضرر ندارد ولی در مورد اطفال پسر نباید زیاده روی کرد زیرا ممکن است بلوغ آنها را به تأخیر اندازد.

به طور کلی مقدار کم آن نه برای پسر و نه برای دختر ضرری ندارد.

شیر حیوانات نیز دارای کمی هورمون بوده و خوردن آن برای زنان بچه شیرده اذ این جهت نیز نافع است.

کرفس و ایسون اثر زیادی در زیاد کردن شیر دارد و بعد نیست در این مواد نیز هورمونهای مناسبی جهت ازدیاد شیر یافت شود. جوشانده دانه هویج نیز شیر را زیاد می کند.

#### دسته چهارم مایعات

همه می دانند که شیر مقدار زیادی آب دارد و برای زیاد شدن شیر پاید از مایعات زیاد نوشید. میوه جات آبدار مخصوصاً هندوانه در زیاد کردن شیر اثر بسیار مفیدی دارد.

انواع خربزه مخصوصاً گرمه، طالبی و شهری بسیار مفیدند زیرا علاوه بر آب دارای هورمونهایی نیز می باشند. روی هم رفته خوردن آب میوه از آب معمولی برای زیاد شدن شیر مفیدتر است زیرا آب میوه جات چنانکه قبل از تذکردادیم خاصیت حباتی داشته و بهتر جذب غدد شیر می شود.

غیر از آب میوه، شربتهاي میوه، شربت گلها، شربت بنفشه و شربت بهار نارنج ده زیاد کردن شیر مادر تأثیر مطلوب

دارند.

### دسته پنجم سایر مواد شیر

شیر غیر از آب و کازین دارای مقادیر زیادی قند، لاکتوز و چربی است.

املاح مخصوصاً کلسیم و سایر فلزات نیز در شیر پیدا می‌شوند و برای اینکه شیر زیاد شود باید مواد قندی مخصوصاً توت و میوه‌های شیرین خورده شود. برای چربی نیز باید زن بچه شیرده همه روزه مقداری کره را در شیر حل کرده بخورد. خوردن انگور<sup>۱</sup> و شیره آن برای زیاد شدن شیر مفیدترین غذاهاست، خوردن مواد چرب و میوه‌های روغن دار مثل نارگیل، زینون، گردو، بادام و غیره بسیار مفید است. مواد کلسیم دار از قبیل گلابی، آبلیموی مرمری، سوب استخوان و غیره نیز برای ترمیم کلسیم شیر لازم است.

### مواد دیگر

کلیه مواد و فلزاتی که برای یک انسان بالغ لازم است مقدار کمترش مورد نیاز طفل است.

بنابراین یک بانوی بچه شیرده باید حتی المقدور غذای خود را متنوع کرده و از هر چمن گلی بچیند و به تمام خوراکیها ناخنک بزند.

در گذشته ما به مواد مورد نیاز انسان از قبیل قندها، چربیها، مواد بیاض البیضی، فلزات، ویتامینها، آنزیمهای دیاستازها و غیره اشاره کردیم و در اینجا نیز آنها را یادآور می‌شویم زیرا بچه

۱- در فصل فرمستان که انگور پیدا نمی‌شود سر که شیره میل نماید.

برای ادامه زندگی و مبارزه با امراض و رشد و نمو خود به تمام آنها احتیاج دارد و باید حتی المقدور آنها را از شیر مادر بگیرد. مادر باید خوب بخورد و خوب بیاشامد، غذاهای گوناگون و متنوع میل نماید تا شیر او دارای تمام مواد مورد نیاز طفل باشد. ضمناً باید زن سعی نماید که حتی المقدور شیر او مسموم نگردد.

موادی را که شما می‌خورید قسمتی از آن وارد شیر می‌شود چنانچه اگر مسهل سنا میل کنید شیر خاصیت مسهلی پیدا می‌نماید.

کسانی که سابقاً با شتر به مکه مشرف شده‌اند و بین راه از شیر گوسفند آن نقاط خورده‌اند می‌دانند که شیر گوسفندهای آن نواحی خاصیت مسهلی دارد و علتش هم آن است که این گوسفندها از علف سنا که در کوههای عربستان زیاد می‌روید تغذیه می‌نمایند.

اگر بترسید، اگر دچار هیجان شوید، اگر زیاد راه رفته و خسته شوید، شیر شما برای طفل مناسب نیست باید آنرا بدوشید و پس از دوشیدن پستان را به دهان طفل بگذارد.

شیر مادر دارای تمام ویتامین‌هاست به شرط آنکه مادر از آن ویتامین‌ها بخورد و در اینصورت چون انسان قوه خلاقه ندارد و نمی‌تواند ویتامین بسازد فاقد آن خواهد شد تنها ویتامینی که تاکنون در شیر دیده نشده ویتامین (د) می‌باشد که آن را هم باید از آفتاب گرفت.

فوايد شير مالك<sup>۱</sup>

يکي از مواد خوراکي که برای ساختن يك انسان سالم و نيرومند لازم است شير مالك می باشد.

در اين شير اسرار زیادي نهفته و فوايد بيماري برای تكميل ساختمان بدن انسان دارا می باشد. يکي از اين فوايد مصونيت از بيماريهاست.

وقتی میکربي وارد بدن انسان می شود سر بازان مدافع بدن موادی از خود ترشح می نمایند که ضد آن میکرب است و برای همیشه با مدتی آن شخص از ابتلای به آن مرض مصونيت پیدامی نماید. چنانچه شخصی پکار سالك گرفت ديگر مبتلا به سالك نمی شود و همچنين کسی که مبتلا به آبله شد ديگر آبله نمی گیرد. کوبیدن آبله و تلقيع (ب.ث.ذ) و همچنان تلقيع دفتری و امثال آنها روی همین اصل می باشد.

مقداری از اين مواد ضد میکرب وارد شير مالك شده و کودک را مدتی از ابتلای به آن مرض مصون و محفوظ نگاه می دارد. دوره اين مصونيت سه تا ۴ ماه است و بعداً نيز وقتی طفل به آن مرض مبتلا شود بیماريش خفيف خواهد بود.

در خون مادر مواد مشابهي با ضد میکرها وجود دارد که ضد ترس، ضد پيری، ضد خستگي و ضد مواد خارجي و ضد چرك می باشند که به تدریج در بدن مادر ایجاد شده است، اين مواد نيز وارد شير مالك و بدن کودک می شوند.

در گذشته ثابت کردیم که چنانچه غذایی بيش از اندازه خورده شود برای بدن سم است.

در خون انسان مقادير زیادي از اين ضد سمها وجود دارند

۱- شور مادر از هنگام وضع حمل تا پنج هفته مالك محسوب می شود.

که آنها نیز وارد شیر مانک شده طفل را نسبت به سموم غذایی معتاد می‌سازند. پس لازم است که به هر کودک نوزادی شیر مانک بدهند. اگر مادری نخواهد به کودک خود شیر دهد بایستی او را مجبور کرد که شیر مانک که متعلق به طفل است از او دریغ ننماید و این موضوع بقدرتی اهمیت دارد که لازم است برای آن قوانین مخصوص تصویب شود و هر مادری موظف باشد شیر مانک را به فرزند خود بدهد.

اگر طلفی مادر نداشت و یا مادر او از شیر دادن منوع بود باید برای طفل حتی المقدور شیر مانک نهیه نمایند و این موضوع چندان مشکل نیست زیرا معمولاً در روزهای اول شیر هر مادر یعنی از مقدار مورد نیاز کودک اوست و با این خبری که بخواهند کار خبری انجام دهند حاضرند زیادی شیر خود را که معمولاً دوشیده و دور می‌زیند در شبشهای تمیز جمع کرده به اطفال بی مادر دهند.

### زنان قبل از زاییدن باید پستان خود را بدوشند

برای آنکه شیر مانک کامل باشد زنان را باید منع کرد از اینکه قبل از زاییدن پستان خود را بدوشند و همچنین باید قبل از زاییدن پستان خود را به دهان طفل دیگر بگذارند.

بعضی از بانوان مخصوصاً در شکم اول که آرزوی مادر شدن دارند و می‌خواهند بدانند که پستان آنها شیر پیدا کرده است یا نه با پستان خود بازی کرده گاهگاهی آنرا می‌دوشند. این عمل را قدغن نمایید و مضار این کار را برای آنها شرح دهید تا بدون جهت شیر فرزند خود را خراب ننمایند.

## فوايد شير مادر برای طفل

شیر مادر یکانه غذایی است که طبیعت برای طفل ساخته و همچنین غذایی نمی‌تواند جانشین آن شود. پس حتی المقدور سعی نمایید که به کودک شیر مادر دهد و اگر مادری شیر ندارد باید بکوشد که این نقص بزرگ خود را با خوردن غذاهای گوناگون و شیر آور بر طرف نماید و اگر دستورهای ما را در ایام آبستنی و موقع شیردادن رعایت نماید فردی سالم می‌شود. بدون شک تا موقعی که به طفل شیر می‌دهد قاعده و آبستن نخواهد شد و چنانچه در اثر سوء تغذیه یا بیماری دیگری شیرش خشک شد و یا اساساً طفلي مادر نداشت برای تغذیه او باید اول به فکر پیدا کردن دایه بود و چنانچه پیسر نشد به شیر دامها متوصل گردید.

## چگونه دایه خوب پیدا کنیم

دایه باید سالم باشد، مخصوصاً باید آنرا به آزمایشگاه برد و مطمئن شد که امراضی از قبیل سیفلیس، تب مالت و سل نداشته باشد.

## دایه را تزد خود نگاهدارید

بعضیها طفل را به دایه می‌دهند که آنرا به منزل خود برد در مقابل دریافت مبلغی او را شیر دهد. این عمل ضررهای زیادی دارد از جمله آنکه ممکن است غذای دایه خوب و مکافی نباشد زیرا اغلب زنانی که دایه می‌شوند مردمانی بی‌بصاعت و فقیر می‌باشند و غذای مناسب و مکافی ندارند.

## طفل چه مدت باید شیر بخورد

امریکایها می‌گویند چون طفل نهماه در شکم مادر است باید نهماه هم شیر بخورد. اگر خانواده‌ای دستگاه تهیه آب میوه و سبزی داشته باشد و بتوانند بعد از نهماه بچه را با آب میوه و سبزی غذا دهند شاید این نهماه کافی باشد در غیر این صورت نهماه کافی نیست و حداقل سه برابر آن یعنی بیست و هفت ماه باید شیر بخورد.

این نکته را هم باید بدانید که شیر مادر با اینکه غذای کاملی است مغذلک نمی‌توان فقط به آن قناعت کرد و مخصوصاً پس از نه ماه دیگر به هیچ وجه شیر تنها کافی نیست و بچه باید کمی غذا و مقداری آب میوه و سبزی بخورد.

## غذای بچه در ۲۴ ساعت اول

در بیست و چهار ساعت اول به طفل فقط باید آب جوشیده و با آب جوشیده‌ای که در آن پنج درصد لاکتوز حل شده باشد داده شود.

## دستور شیر دادن کودک

به کودکی که وزن آن  $5/3$  کیلو است هر سه ساعت یکبار شیر می‌دهند و بهتر آن است که قبل از مقداری شیر پستان را بدشند و بعد طفل را شیر دهند.

به کودکی که وزنش از  $5/3$  کیلو زیادتر است باید هر چهار ساعت یکبار شیر دهند، چنانچه بخواهند هر سه ساعت یکبار شیر دهند باید ابتدا شیر را به کودک دهند و بعد بقیه آنرا دوشیده دور بریزنند. به کودکان هنگام شب نباید شیر داد.

بک ساعت و نیم بعد از شیر دادن باید به کودک قدری آب جوشیده که در آن کمی لاکتوز حل شده باشد نوشانید.

### آب میوه

از ماه سوم یعنی پس از دو ماه از روز تولد باید به کودک آب میوه داد.

بهترین آب میوه که باید به کودک داد عبارت از آب انگور، آب پر تفال، آب سیب، آب گوجه فرنگی، آب هویج و آب به است. آب سیب معده طفل را ضد عفونی کرده اورا صبور می نماید و اسهال طفل را بر طرف می سازد.

آب انگور استخوان کودک را محکم کرده از نرمی استخوان آن جلوگیری می نماید. سوموم بدن طفل را خارج می کند و کبد اورا به کار و ادار می نماید.

آب پر نقال برای کودک نیرو بخش است و او را قوی و شاداب می سازد.

آب گوجه فرنگی برای رشد و نمو طفل کمک مؤثری می باشد.

آب هویج اشتهای طفل را تحریک می کند و کرمهای معده طفل را می کشد و معده را تصفیه می کند و اعصاب را قوی می سازد. آب به معده کودک را پاک و رفع اسهال می نماید و بعلاوه اعصاب اورا قوی و به رشد او کمک می کند.

### دستور غذا دادن طفل

از ماه ششم کم کم باید به کودک غذا داد. نخستین غذایی که بخواه طفل می نهد نان است ولی این نان باید کاملاً برشته

باشد. از نان بهتر نانهای تخم مرغی است، مانند پیسکویت و رشته فرنگی، زیرا این نانها در معده ایجاد تخمیر می‌نمایند و ضررهای نان و تخم مرغ را ندارند.

رشته فرنگی را می‌توان در سوب رفیق جوشاند و بعد آنرا به طفل داد.

نان دوالکه نیز به طفل می‌دهند و دستور آن این است که آنرا کوپیده یک قاشق کوچک آنرا در چای ریخته بهم می‌زنند و بعد لعاب آنرا به کودک می‌دهند.

عیب این غذا فقط در وجود چای می‌باشد زیرا چای برای طفل خوب نیست مگر آنکه فوق العاده کم رنگ باشد.

علاوه بر نان سوب سیزی و کره نیز می‌توان به کودک داد ماست شیرین و پنیر تازه برای کودک بسیار مفید است و این مواد را می‌توان حتی ازماه سوم به کودک داد. حلیم رفیق نیز می‌توان به کودک داد و بهتر آن است که مقداری گندم در آبگوشت پریز ند بعد آب آنرا که دارای لعاب گندم است به کودک بخوراند.

روز اول که می‌خواهند به کودک غذای تازه دهند باید مقدار آن فوق العاده کم باشد و بعد از ۲۴ ساعت بچه مقدار بیشتری از آن غذا را می‌توانند تحمل نمایند.

آش رفیق که در آن کمی بنشن ریخته باشند نیز می‌توان به کودک داد ولی باید فقط لعاب آش داده شود.

این دستور تمامه نهم است و در این مدت باید روزی سه تا چهار بار به طفل آب قند داد. بدینهی است آب آن باید جوشیده باشد.

## غذای طفل از نه ماه به بالا

باید کم کم طفل را از شیر گرفت و به مقدار غذا افزود. از ماه نهم می‌توان به طفل روزی یک عدد تخم مرغ داد مشروط بر اینکه تخم مرغ فوق اعلاءه تازه باشد.

تخم مرغهای نطفه‌دار را نمی‌توان در تابستان بیش از یک روز نگاه داشت ولی در زمستان و در بیخچال دو سه روز قابل دوام است و دیرتر خراب می‌شود.

اگر خواستید بچه را از شیر بگیرید به جای شیر مادر مقداری شیرگاو به او بدهید و مقدار آن تقریباً در روز تا یک لیتر می‌باشد. در موقع دادن شیرگاو دستوری را که بعداً برای دادن شیر حیوانات به جای شیر مادر می‌دهیم باید مراعات نمایید.

از نه ماه به بعد باید به طفل غذا بدهید یعنی از اقسام غذاهایی که می‌خوردید قدری به او بپوشانید و با غذای نرم اور اسیر کنید. در این موقع نیز میوه و سبزی طفل باید به صورت آب میوه یا سوپ باشد.

هر مقدار بچه آب می‌خواهد به او بدهید ولی باید آب طفل جوشیده یا تصفیه شده باشد. و نیز کم کم می‌توانید آش را کامل به طفل بدهید و دیگر لعاب آش کافی نیست. گوشت پخته وله شده و همچنین سبزه زمینی پخته را نباید به کودک بخورانید.

## دستور تغذیه طفل بعد از یک سال

تا هجده ماهگی باز هم میوه و سبزی باید مستقیم داده نشود بلکه باید آب یا پخته وله کرده آنها باشد.

غذای بچه باید کامل باشد مخصوصاً حیوبات و بنشهارا می‌توان پس از پختن داد.

در تنوع غذای طفل باید منتهای کوشش شود زیرا در این موقع کودک به همه چیز احتیاج دارد.

تمام ویتامینها را می‌خواهد، تمام دیاستازها را لازم دارد، تمام ویروسهای مفید را می‌خواهد، تمام هورمونها مورد نیاز است، تمام آنزیمها برای اولازم است، فرمانهای مفیدی می‌خواهد، قند می‌خواهد، چربی می‌خواهد، مواد بیاض‌البیضی می‌خواهد و الکائیدهای گوناگون می‌خواهد.

سدیم، پتاسیم، آهن، منگنز، کربالت، منیزی، کلسیم و ددها فلز دیگر مورد احتیاج است. پس برای رشد و نمو و ادامه حیات و حفظ سلامتی و به کار افتادن نسوج و قسمتهای مختلفه بدن طفل باید به او غذای کامل بدهید، غذاهایی که همه چیز داشته باشد، غذایی که نقص نداشته باشد.

به طفل خود انواع و اقسام آشها و خورشتها را به مقدار کم بدهید و سعی کنید کودک شما از همه چیز خوش شو شد. نگذارید نسبت به غذایی زده شود، در دو و عده یک نوع غذا به او ندهید.

هر روز غذای تازه‌ای برای او درست کنید و به این ترتیب اشتهای او را تحریک نمایید و بگذارید همه چیز را به مقدار کم بخورد.

تمام میوه‌ها و تمام سبزیها را به او بخورانید و اورا به طعم گوارای آنها آشنا سازید.

هیچ چیز برای بچه بدنیست و آنچه زیان آور است نخوردن وزیاد نخوردن است.

فراموش نفرمایید که بارها گفته‌ایم سمهای هم برای انسان ضرر ندارند آنها را هم می‌شود به مقدار خیلی کم خورد، آنچه سم

است زیاد خوردن است. هر چیزی را زیادتر از مقدار خوراکش بخوردید ذراست و هر زهری را کمتر از مقدار خوراکش بخوردید مفید است، پس در تغذیه طفل نیز کیفیت را به کمیت ترجیح دهید و کاری کنید که کودک شما قوی و دارای عمر طولانی شود.

### دستور دادن شیر حیوانات به اطفال

گفته شده که بهترین غذا و بهترین شیر برای کودک شیر مادر است. اما چنانکه می‌دانیم این کار بعضی از اوقات محدود نیست و اطفالی از داشتن شیر مادر محروم می‌باشند.

اگر مادران هنگام حاملگی و موضع شیردادن خوب تغذیه نمایند و اصل تنوع را فراموش نکنند و همه خوراکها را به مقدار کم بخورند و از هیچ غذایی روی گردان نباشند و غذای آنها مانند و فاسد نباشد و هیچ غذایی را بیش از مقدار خوراکش نخورند، میوه‌ها و سبزیها را زنده و تازه میل نمایند، بسیرون شک شیر آنها زیاد و برای تغذیه اطفال آنها بسیار مفید خواهد بود. مخصوصاً اگر غذاهایی را که برای زیاد شدن شیر مفید می‌باشد مرتباً به مقدار کم میل نمایند.

در هر حال ممکن است طافلی شیر نسداشته باشد و دایه هم فراهم نگردد پس بهترین راه برای تغذیه طفل شیر حیوانات است.

### آنچه باعث ناسازگاری است

معده اطفال برای هضم شیر مادر مجهز است و شیر حیوانات در معده اطفال به آسانی هضم نمی‌شود زیرا دارای ماده‌ای است به نام کازئین که نوع آن در هر شیر تغییر می‌کند و متناسب با معده‌ای است که برای هضم آن آفریده شده است.

معده گو ساله کازئین شیرگاو را بهتر می‌پذیرد و معده بره کازئین شیر گوسفند را، کودک انسان هم کازئین شیر مادر را بهتر از سایر کازئینها می‌پذیرد.

معده بعضی از اطفال در این مورد حساستر است و هر شیری را قبول نمی‌کند.

دستور برای اینکه شیر به طفل بسازد  
حالا که فهمیدیم ناسازگاری شیر فقط به علت تغییر شکل کازئین است می‌توانیم آنرا از بین بیریم یا معده را نسبت به او موافق سازیم.

از بین بردن کازئین کار آسانی است و با یکی دو قطره آب آهک رسوب نموده در ته ظرف جمع می‌شود و بقیه شیر سهل الهضم بوده و هر کودکی آنرا تحمل می‌نماید.

راه دیگر برای سازگار ساختن شیر عادت دادن معده طفل نسبت به آن است.

فرض کیم می‌خواهید به کودک خود شیر بز یا شیر خشک جدیدی بدهید و نمی‌دانید این شیر به او می‌سازد یا خبر در این موقع باید قبل از معده کودک را نسبت به آن عادت دهید و این کار هم مانند دستور فبلی بسیار ساده و آسان است.

شیر را که می‌خواهید به کودک دهید آنرا تبدیل به ماست کنید و ابتدا ماست آنرا به کودک بخورانید و بعد از چند روز که معده طفل به کازئین آن عادت کرد شیر را به او بدهید کاملاً سازگار می‌باشد. همواره می‌توانید ماست را به جای شیر به کودک بدهید.

## دستور تهیه هاست

غذا معجزه دارد ۲۸۵

تهیه هاست پسیار آسان است، ابتدا شیر را بجوشانید و بعد بگذارید کمی سرد شود. وقتی حرارت آن مختصری پایین آمد کمی هاست به آن اضافه کنید و بگذارید بماند پس از دو ساعت تبدیل به هاست می گردد.

اگر به طفل می خواهید شیر خشک دهید آنرا نیز به مقدار کافی در آب حل کنید و حرارت دهید همین که گرم شد به آن کمی هاست بزنید و پس از دو ساعت به کودک بخورانید.

## دستور آهاده ساختن شیر گاو

چربی شیر گاو زیادتر و قند آن کمتر از شیر مادر است. برای آنکه این نقصه را بر طرف سازید شیر گاو را پس از جوشاندن با هم وزن آن آب مخلوط کنید و باز کمی بجوشانید و بعد کمی قند به آن بیفزایید. این نکته را هم باید مراعات نمایید که جوشاندن شیر گاو برای اینست که بعضی از گاوها مسلول می باشند و خوردن شیر آنها طفل را مبتلا به سل می کند و از طرفی باید بدانید که میکروب سل به مجرد جوشیدن شیر از بین نمی رود بلکه باید ده دقیقه شیر را جوشاند و کمتر از ده دقیقه فایده ندارد.

در روزهای اول که می خواهید به کودک شیر گاو یا شیر خشک دهید سعی کنید حتی المقدور مقدار آن کم و رفیق باشد. ولی بعداً که به آن عادت کرد کم کم آنرا می توانید غلیظ نمایید بطوری که پس از چندی که طفل بزرگ شد می توان به او شیر گاو را بدون آب داد.

## دستور غذای طفل

گفتیم طفل به غذاهای گسوناگون و متنوع احتیاج دارد و باید پس از آنکه او را از شیر گرفتید همهٔ خوراکیها را به صورت پخته و نیخته به او بخوردانید.

هر قدر طفل بزرگتر شود احتیاجش به غذا زیادتر می‌شود و باید نوع را بیش از هرچیز رعایت نمایید.

چربی و مواد بیاض‌البیضی که اثر نیکویی در رشد دارند برای رشد اطفال و جوانان لازم‌اند. مخصوصاً کرهٔ تازه و میوه‌های روغن‌دار، ولی پس از ۲۵ سال که رشد کامل شد باید از مقدار آنها کم کرد و نگذاشت زیاد چاق شوند.

## دستور برای جلوگیری از سل

بهترین دستور برای جلوگیری از سل خوردن غذاهای تازه و زنده است.

سر بازان بدن انسان برای مبارزه با میکروب سل به کلسیم و ویتامین (د) احتیاج مبرم دارند و تا زمانی که ویتامین (د) در بدن شما به مقدار کافی باشد محال است به‌این مرض مبتلا شوید. ویتامین (د) در میوه‌جات و سبزیجاتی که در آفتاب هستند موجود است اما همینکه به‌ساپه رسیدند مقدارش کم واز بین می‌رود ولی اگر شما سبزی و میوه را که از صبح تا عصر آفتاب خورده است بچینید و همانجا بخورید مقدار کافی ویتامین (د) خورده‌اید و سر بازان مدافع بدن به وسیلهٔ آن و کلسیمی که در غذاها وجود دارد می‌توانند با میکروب سل مبارزه کنند.

با این دستور می‌توان سل را معالجه کرد و همچنین از ابتلاء به آن جلوگیری نمود. بدینهی است تلقیح (ب.ث.ذ) نیز کمک

مؤثری خواهد بود.

## دستور چاق شدن و لاغر شدن

اگر شما غذای خوب و متناسب بخوردید، اگر غذای متعدد و کامل میل نمایید، اگر همه چیز بخوردید و هیچ خوراکی را از مقدار خوراکش زیادتر نخوردید، اگر زیاد چاق هستید کمی لاغر و متناسب می‌شوید و اگر زیاد لاغر می‌باشد چاف و فربه خواهد شد.

## دستور تنوع غذا

فرض کنیم شما با بیست لقمه سیر می‌شوید اگر غذای شما از بیست ماده ترکیب شود یک غذای کاملاً متعدد خورده‌اید. تهیه بیست ماده و تهیه یک غذای متعدد زیاد مشکل نیست ما هزاران نوع خوراکی و غذا داریم. انتخاب بیست ماده خوبی آسان است

سه چهارم غذای شمارا باید میوه‌جات و سبزیجات تشکیل دهند بنابراین از بیست لقمه غذای شما پانزده لقمه باید نباتی و پنج لقمه دیگر حیوانی باشد.

برای نمونه یک غذای کامل را برای ۲۴ ساعت می‌نویسیم:  
 نان ۲۰۰ گرم، نخود ۳۰۰ گرم، لوبیا ۳۰۰ گرم، گوشت صد گرم، ماست ۱۰۰ گرم، پنیر ۴۰ گرم، سبزی خوردن ۷۵۰ گرم (که خام خورده می‌شود)، سبزی پخته ۷۵۰ گرم، سبزی سالاد ۵۰ گرم، سبز زمینی ۱۰۰ گرم، برنج ۱۰۰ گرم، روغن ۴۰ گرم و میوه چهار نوع از هر نوع پنجاه گرم (جمع ۶۰۰ گرم) قند مصرفی ۲۴ ساعت ۵۰ گرم، نمک ۲۰ گرم، ادویه ۳۰ گرم، تخم مرغ دو عدد، عسل ۳۰ گرم، تنفلات

از قبیل آجیل و میوه‌های خشک و غیره پنجاه گرم وزن مواد فوق یک کیلو و دویست گرم می‌باشد و برای ۴ ساعت کاملاً مکافی است زیرا مواد آنها متنوع و در حدود سی جنس مختلف است. روز دیگر می‌توانید اجناس فوق را با غذاهای مشابه عوض نمایید مثلاً به جای لوبیا عدس، به جای نخود با فلا، به جای گوشت گوسفند گوشت ماهی، به جای سبزیهای پختی با دمجان یا کدو، به جای تنفلات لبو و شلغم و هویج و امثال آنها. یک روز هم می‌توانید به جای گوشت قارچ میل فرمایید. سالاد نخود را می‌توانید به مقتضای فصل از کلم، کاهو، هویج خبار، گوجه فرنگی وغیره تشکیل دهید...

خلاصه باید کاری کنید که به مقتضای فصل از تمام اجناس خوراکی که به بازار می‌آید استفاده کنید و این نکته را به خاطر داشته باشید که غذا برای پرشدن شکم و سیر شدن نیست بلکه برای زندگانی و رشد و نمو و حفظ سلامتی است.

ممکن است شما شکم خود را با دوسره ماده مانند گوشت و مواد چربی پر نمایید ولی این نوع غذا خوردن نتیجه‌اش گرفتن نفرس، بیماریهای کبد، خشک شدن پوست بدن، لکمهای پوستی، کم شدن دید چشم، سوء‌هضم، ریختن مو، ورم کردن پشت پا و گرفتن امراض گوناگون است.

### نکاتی که باید در تغذیه رعایت کرد

این نکته را بدانید که علم غذاشناسی مشکلترین علوم است. دلیل این امر را می‌توانید از مطالعی که تا کنون گفته‌ایم در پایه دیگری و خشک شده‌اش به درد دیگر می‌خورد. یک مثال کوچک

برای شما می‌زنیم:

شما وقتی بلال می‌خوردید می‌بینید که طعمش با ذرت بوداده فرق دارد، این فرق ظاهری دلیل تغییرات باطنی است. ذرت وقتی روی هم در روی چوب بلال نشسته است دارای قند می‌باشد و طعمش کمی شیرین است. ولی وقتی رسید مقداری از قندش کم می‌شود وقتی آنرا دانه دانه نمایید قندش به کلی از بین می‌رود و مبدل به ترکیباتی می‌شود که به قند شباهت ندارد. شما وقتی چند جنس خوراکی را در دیگری می‌بینید و باهم می‌پزید نمی‌دانید تأثیرات شیمیایی اینها روی هم چیست.

این ندانستن عیب نیست ما هم که ادعای کارشناسی درامور غذایی داریم و اثرات مختلف مواد شیمیایی را روی هم می‌دانیم در مورد مواد غذایی هنوز اطلاعات تامان کامل نیست.

همینقدر می‌دانیم که خیلی از نکات تاریک در غذا وجود دارد که تاکنون آنها را پیدا نکرده‌اند و اساساً آنقدر که علوم مختلفه ترقی کرده است غذا شناسی پیشرفت نکرده است.

علم این امر این است که بشر هنوز چنانچه شاید و باید به اهمیت غذایی پی نبرد و هنوز نمی‌داند که غذا تنها رفع خستگی نیست.

اگر شما خوانندگان گرامی کمالتی پیدا نمایید و نزدیک پزشک مطلع و با انصاف بروید و او به جای نوشتن یک نسخه بالا بلند گران قیمت بی استفاده دستور غذا به شما بدهد بشونشک از این عمل تعجب خواهید کرد. در صورتی که بیماری شما با غذای لذیذ و گوارا بهتر معالجه می‌شود تا با داروهای بی‌طعم و بی‌خاصیت. در هر صورت شما چه بخواهید چه نخواهید، پزشکان خواه خوشان باید خواه نباید، داروساز موافق باشد یا نباشد

غذا جای دوا را خواهد گرفت و این داروخانه‌های عربیض و طویل جای خود را به دکاکین اغذیه فروشی و میوه فروشی و سبزی فروشی خواهند داد. وزارت بهداشت هم نامش تغییر می‌کند و جای خود را به وزارت خواروبار و بهداشت موادغذایی می‌دهد. در هر صورت علم غذا شناسی بسیار مهم و بسیار مشکل بوده و هر کس باید مقداری از آنرا بداند.

اکنون خواص عمده غذاها را بطور اختصار برای شما شرح می‌دهیم و در جلد‌های بعد مطالب بیشتری را بطور تفصیل خواهیم نوشت.

### توشی و قلبایی شدن خون

در فصل غذاهای زنان آستن آنجاکه صحبت از پسرشدن با دختر شدن جنبین بود مختصری به این موضوع اشاره نمودیم.

### درجه (پشاش) خون

درجه حد اکثر ترشی ۱۴ که حد اعلای قلبایی است، و عدد هفت حد فاصل وختی می‌باشد.

درجه (پشاش) خون انسان ۷/۳۵ است یعنی کمی قلبایی است و در نتیجه غذا تغییر می‌نماید و کم شدن آن ایجاد امراضی می‌نماید که بطور اختصار شرح می‌دهیم.

زبادی ترشی خون چنانکه قبل آگفتیم به وسیله عرق خارج و برای انسان غلافی از ترشی درست می‌نماید و این غلاف حافظ پوست بوده او را در مقابل امراض جلدی مخصوصاً اگرما حفظ می‌نماید.

اگر سر خود را زیاد با صابون بشویید و ترشی آنرا از بین

بپرید سر شما شوره خواهد گذاشت مخصوصاً اگر آثار صابون را از بین نبرید.

اگر دست خود را صابون بزنید و آن صابون را خوب نشویید پوست شما قلیایی و به اگزما دچار خواهید شد.  
اکثر امراض جلدی از قبیل اگزما، آکله وغیره نتیجه قلیایی شدن پوست بدن است.

ترش شدن خون سبب امراضی از قبیل نقرس وغیره می شود.  
وقتی خون ترش شود ادرار قلیایی می گردد و فسفر بدن زیاد دفع می شود و ایجاد سنگ مثانه می نماید. وقتی درجه قلیایی خون بالا رود فسفر دفع نمی شود و ایجاد سرطان می نماید زیرا چنانکه قبل از شرح دادیم فسفر با تولید مثل ارتباط زیاد دارد.  
پستانداران که فسفر بدنشان کم است زیاد توالد و تناسل نمی کنند.

موشها بی که فسفر بدنشان بیشتر است بیشتر تولید مثل می نمایند. هر موش ماده در سال ۱۶ تا ۱۹ بار بچه می آورد. هر بچه موش پس از دو ماه و پانزده روز بالغ می شود و پس از ۴۴ روز می زاید و پس از یکماه مجدداً آبستن می گردد.  
بدین ترتیب از بلک موش ماده در ظرف یکسال ۸۶۲۵ موش به عمل می آید.

ماهیها فسفرشان از موشها زیادتر است و تولید مثلشان هم بیشتر می باشد. یک ماهی در سال سیصدتا چهارصد هزار نخم می ریزد. ملخها فسفرشان از ماهیها هم زیادتر است و تولید مثلشان سریع تر است. سلوهای سرطانی هم چون فسفر زیاد دارند تو اید مثلشان زیاد است، ادرار مبتلا یان به سرطان درجه ترشی اش زیاد است. پس هر وقت (پ-هاش) ادرار پایین آمد یعنی ترشی اش

زیاد شد و مقدار فسفرش کم گردید می‌توان ابتلاء به سرطان را پیش‌بینی کرد.

اگر به خاطر خوانندگان گرامی باشد در مورد تغییر جنسیت گفته‌یم که زیادی فسفر جنین را پسر و کمی آنرا دختر می‌نماید. مرد فسفرش زیادتر از زن می‌باشد و روی این اصل تولید مثل مردی‌تر از زن است، هر زن در ماه بیش از یک سلول ماده از خود خارج نمی‌کند در صورتی که در هر آمیزش چندین هزار نطفه از مرد خارج می‌گردد.

با اینکه (پ-هاش) خون مبتلایان به سرطان در حدود ۶/۷ می‌باشد یعنی قلیاییست آن از خون معمولی زیادتر است معدالت هنوز بطور قطع معلوم نیست که ترش شدن خون ایجاد سرطان می‌کند یا قلیایی شدن آن در این مورد سه حدس زده می‌شود: حدس اول اینکه وقتی خون ترش شد برای اینکه (پ-هاش) خون ثابت بماند مقداری فسفر دسب بگیرد و چنانچه به سلولی ریخته شود آن سلول ممکن است سرطانی شود.

حدس دوم این است که وقتی خون قلیایی شد چون فسفر دفع نمی‌گردد مقدار آن بالا رفته و در گوشه‌ای ایجاد سرطان می‌کند.

حدس سوم که پیشتر طرفدار دارد این است که ترش شدن یا قلیایی بودن خون ایجاد سرطان نمی‌کند بلکه وقتی در گوشه‌ای از بدن سرطان ایجاد شد خون قلیایی می‌شود و فسفر دیگر با ادرار دفع نشده و به سلول سرطانی ریخته و آن را بزرگ می‌کند.

پس می‌توان گفت قلیایی شدن خون اگر موجود سرطان نباشد در پیشرفت آن مؤثر بوده و ترش نگاه داشتن آن از پیشرفت مرض جلوگیری می‌نماید.

## بیماری قند

در بیماری قند ترشی خون بالامی رود و گاهی در اثر زیادی ترشی خون است که مریض به حال اغما می‌افتد و تا زمانی که ترشی خونش کم نشود به هوش نمی‌آید.

### (پ-هاش) خون چرا ثابت است؟

با اینکه غذاها غالباً ترش یا قلبایی هستند معدلك درجه (پ-هاش) در حالت عادی همیشه ثابت و در حدود ۷/۳۵ می‌باشد. موادی که در ثابت نگاه داشتن (پ-هاش) خون کمک می‌نمایند مواد یا پلیپسی و امللاح هستند.

### توشی از کجا پیدا می‌شود؟

با اینکه چرنده‌گان همیشه علف می‌خورند و علفهای تازه قلبایی هستند لذا ترشی خون این حیوانات همواره برقرار بوده و کم نمی‌شود.

علت این است که ترشی خون نتیجه احتراق مواد غذایی است، زیرا در اثر این احتراق گاز زغال ایجاد می‌شود و این گاز را در شیمی اسید کر بنیک می‌نامند. این اسید کر بنیک است که خون را ترش می‌کند.

### کلسیم یا آهک حیاتی

کلسیم با اینکه جزو فلزات قلبایی است معدلك اثرش در خون ایجاد ترشی است

علم این امر اینست که کلسیم در نتیجه ترکیب با اسید کر بنیک تولید کر بنات دو کلسیم می‌نماید که مانند سنگهای آهکی

بوده وغیر محلول است.

برای اینکه این ملح ایجاد شده محلول شود اسید کربنیک  
بیشتری لازم است تا به صورت بی کربنات دو کلسیم درآید و در  
حقیقت به جای یک مولکول اسید دو مولکول لازم است و همین  
زیادی اسید است که خون را ترش می کند.

### توشی هیوهای خون را قلیابی می کند

لیموی ترش اسیدی دارد که اسید سیتریک نامیده می شود.  
وقتی این اسید وارد بدن شود بی کربنات دو کلسیم تجزیه شده  
تولید سیترات دو کلسیم می نماید.

و در نتیجه دومولکول اسید کربنیک از بین می رود و ملحوظ  
به وجود می آید که قلیابی است و روی این اصل مقدار زیادی از  
ترشی خون از بین می رود.

پس ترشی لیمو نه تنها خون را ترش نمی کند بلکه آن را  
قلیابی می نماید. <sup>۱</sup> سایر ترشیهای موجود در میوه ها همین خاصیت  
را دارند.

میوه ها علاوه بر داشتن ترشی دارای املاح قلیابی هستند که  
آنها نیز در قلیابی کردن خون و از بین بردن ترشی آن اثر نیکویی  
دارند.

انگور و نوت فرنگی بیش از سایر میوه ها خاصیت قلیابی  
کردن خون را دارند.

مواد بیاضالبیضی در ترش کردن خون اثر بیشتری دارند  
و تعادل اسید و قلیابی آن را حفظ می کنند لذا در درجه اول گوشت  
و تخم مرغ و در درجه دوم پنیر و ساست و کله پاچه و تودیها خون

<sup>۱</sup> - شرح مفصل آن را در جلد دوم مطالعه فرمایید.

را ترش می کند.

فندق، پسته، گندم، جو، لوبيا، باقلاء، عدس، ژلاتین و سفیده تخم مرغ دارای مواد بیاضالبیضی بوده و در ترش کردن خون مقام سوم را دارند. قارچها نیز خون را ترش می نمایند.

### توشی خون باید ثابت شود

برنامه غذایی ما باید طوری تنظیم شود که ترشی خون ثابت باشد زیرا هم زیادی و هم کمی (پ-هاش) برای ما خطرناک است لذا باید هم مواد قلیایی و هم مواد ترش کننده بخوریم تا از این جهت زیانی متوجه نمانشود. تغییر (پ-هاش) خون، شخص را زود پیر می کند و چنانچه شدید باشد سکته می آورد. تغییر (پ-هاش) خون، دشمن زیبایی و شادابی است. پس همیشه سعی نمایید درجه (پ-هاش) خون کم نشود و این کار وقتی میسر است که شما غذاهای متوجه بخورید، از همه چیز بخورید و هیچ غذایی را بیش از مقدار خوراکش نخورید.

### دستور برای بلند شدن قد

عده‌ای معتقدند که پایه قد در رحم گذاشته می شود. این موضوع تا اندازه‌ای صحیت دارد زیرا اگر زنانی را که اولاد متعدد دارند در نظر بگیریم خواهیم دید که اطفالی را که اختلاف سن‌شان با مادر بین ۲۵ تا سی سال است قدشان از سایر بچه‌ها بلندتر است. دلیل این امر آن است که رشد زن در ۲۵ سالگی به کلی متوقف می شود و نیرویی که قد را بلند می کند به مصرف رشد طفل می رسد. البته این امر کلی نیست زیرا ممکن است مادری در این سنین از عمر مریض و بدون نیرو باشد.

غذاهایی که در بلندشدن قد تأثیر دارند عبارتند از غذاهای نیتروبخش مانند فندها و چربیها، غذاهای پلاستیک مانند کله پاچه و ژلاتین، غذاهایی که کلسیم و آهن زیاد دارند و غذاهایی که میانجی هستند مانند دیاستازها و آنزیمهها، امللاح ید، روی، منگنز و ویتامینها.

برای اینکه طفل شما بلند قد شود مادر باید از غذاهای فوق الذکر هنگام آبتنی به طور اعتدال استفاده نماید. برای اینکه جوانی بلند قد شود باید هنگام بلوغ ناچه ۲۵ سالگی از این غذاها به طور اعتدال استفاده کند.

### معالجه امراض قلبی

بیماران قلبی باید از سوخت زیاد، آب زیاد و نمک زیاد حذر نمایند. در معالجه امراض قلبی نباید اثر معجزه‌آسای امللاح پتاسیم را فراموش کرد و حتی المقدور باید غذاهای خورده که دارای امللاح پتاسیم باشد. دم کرده گل گاو زبان و سنبل الطیب به جای چای بسیار نافع است.

آب میوه مخصوصاً آب سبب و آب انگور برای امراض قلبی مفید است و زیادی آب میوه ضرر ندازد.

### دومان فشار خون

از افراط در غذا، خوردن غذاهای ادویه‌دار، افراط در الکل و قهوه و چای پرهیز نمایید.

غذاهای گوشتی نخورید و در عوض میوه و سبزی میل نمایید. غذاهای مفید در موقع فشار خون عبارتند از سبزیجات،

برنج، میوه‌های خام، کره، قند و ترشی، غذاهای ممنوع عبارتند از ماهی، گوشت، تخم مرغ، پنیر و سبزیهای خشک. در بین ویتامینها ویتامین (آ) در معالجه فشار خون نقش اساسی دارد.

بیماری اوره نتیجه ترش شدن خون است و بنا بر این قلیابی کردن در معالجه اوره بسیار نافع است و برای کسانی که فشار خون دارند قلیابی کردن خون بسیار مفید می‌باشد، صیر و برگ ذیتون نیز در معالجه و پا بین آوردن فشار خون بسیار مفید است.

### مبازه با پیری

راجع به پیری زودرس و معالجه آن زیاد صحبت کرده‌ایم اکنون بار دیگر به اصول آن اشاره می‌کنیم. پیری چنانکه قبل اگتفیم یک بیماری است که معمولاً در سنین زیاد به سراغ انسان می‌آید ولی نه لازمه سن زیاد است و نه علامت آن.

بسا اشخاص که درشباب زندگی پیر می‌شوند و بسا اشخاص مسن که جوان و شاداب می‌باشند. پیری یک بیماری قابل علاج و قابل پیشگیری است و می‌توان آن را از بین برد. و نیز می‌توان کاری کرد که شخص پیر نشود و اگر شده است معالجه و درمان گردد. مطلب مهم دیگر این است که انسان یک مرتبه پیر نمی‌شود، بلکه به تدریج به این بیماری مبتلا می‌شود و اعضاء و جوارح بدن انسان نیز باهم پیر نمی‌شود بلکه به تدریج یکی یکی مبتلا می‌شوند. ممکن است هنگام تولد یکی از فضنهای بدن شخص پیر باشد.

چنانکه بارها دیده‌اید اطفالی از هنگام تولد موی بدشان سفید یعنی پیر است. همین اشخاص چشمثانی از کودکی ضعیف و در حقیقت پیر است. ابتلا به بیماری پیری دلاهای زیاد دارد یعنی

هر عضو انسان به ماده‌ای احتیاج دارد که اگر به آن نرسد یا اکم بر سد ضعیف می‌گردد و کم کم مبتلا به پیری می‌شود. چنانچه ویتامین (ب) بهمراه نرسد رنگ آن سفید می‌شود و مو پیر می‌گردد. موی سر زودتر از موی ریش و موی ریش زودتر از موی سبیل سفید می‌شود. موهای سروصورت و سبیل و سایر قسمتهای بدن هم همه باهم سفید و پیر نمی‌شوند بلکه به تدریج و دانه‌دانه پیر و سفید می‌گردند. چه بسا ممکن است شخصی موی سر ش از هجدۀ سالگی شروع به سفید شدن نماید و در هشتاد سالگی همه آنها سفید نشده باشد. در حقیقت به هر یک از پیازهای مو ویتامین (ب) نرسد سفید می‌شود.

سایر قسمتهای بدن نیز مانند مو می‌باشد یعنی به چیزی از مواد خوراکی نیاز دارد که اگر به آن نرسد ضعیف می‌شود و پیر می‌گردد و کم کم از بین می‌رود.

چنانکه لوزالمعده به انسولینهای گیاهی احتیاج دارد و همانطور که کراواً گفتیم این ماده در بعضی از خوراکیها که یکی از آنها هویج است وجود دارد.

لوزالمعده انسولین گیاهی را اگرفته تبدیل به انسولین انسانی کرده و با آن قند خون را تنظیم می‌نماید حالا اگر این انسولین گیاهی به لوزالمعده نرسد لوزالمعده پیر می‌شود واز کار می‌افتد و شخص مبتلا به بیماری قند می‌شود.

بیضتین و تخدمدانها نیز به هورمونهای جنسی موافق احتیاج دارند و چنانکه کراواً گفته‌ایم این هورمونها در خوراکیها موجود است و در نتیجه خوردن آنها این عدد خوب کار می‌کند و جوان می‌ماند و همینکه در اثر سوء تغذیه یا افراط در هورمون جنس مخالف یا موافق خراب شوند و یا اینکه در اعمال شهوایی افراط

و تغیریط شود این غدد پیر می شوند و ضعیف می گردند.  
بین غدد آمیزشی و طول عمر رابطه‌ای وجود دارد و کسانی  
که آمیزش مرتب دارند دیر پیر می شوند و زیاد عمر می کنند و  
بر عکس اشخاص مجرد و همچنین کسانی که دارای زو جات متعدد  
بوده و آمیزش زیاد می نمایند زودتر پیر می شوند.

زنان بیوه نیز زیاد عمر می کنند و دلیل آن این است که  
ترشح خارجی تخدمدانها از بین می رود و ترشح داخلی آنها زیاد  
می شود و این ترشح چنانکه قبل اگتفتیم در طول عمر و حفظ جوانی  
اثر نیکویی دارد.

عمل ویتامین (ت) در حفظ جوانی چنانکه به تفصیل قبل  
شرح داده ایم بسیار با اهمیت است زیرا این ویتامین عامل سوزاندن  
سلولها است و چنانچه به قسمتی از بدن نرسد و سلولهای آن را به  
موقع سوزاندن در جای خود مرده آهکی می شوند و همین سلولهای  
مرده و آهکی هستند که قوه ارتجاعی عضلات را از بین برده و  
به قیافه آنها نمای کریه و پیری می دهند.

پکی دیگر از علل پیری کم شدن نیروی الکتریکی خون  
است و چون این نیرو در معلق نگاهداشتن مواد کلوئیدی خون  
نقش مهمی دارد باید با مواد خوراکی آنرا زیاد کرد تا این  
اجسام رسوب ننمایند و سبب تصلب شرائین و عروق نشوند و  
چنانکه قبل اگتفتیم شیر و ماست و همچنین مرکبات شیرین نیروی  
الکتریکی زیادی دارند و خوردن آنها سبب جوانی پایدار  
می گردد. ویتامین (پ) نیز دارای خاصیت ضد پیری است زیرا  
قابلیت نفوذ عروق شعريه را زیاد می کند. این ماده نیز در خوراکها  
وجود دارد و چون اولین بار در لیمو کشف شده است نام آن را  
سیترین گذاشتند.

پس خوردن مرکبات مخصوصاً آبلیمو در حفظ جوانی بسیار مؤثر است زیرا ویتامین (ث) و ویتامین (ب) و نیروی الکتریکی زیاد دارد و هر سه برای حفظ جوانی مؤثر می‌باشند. کسانی که همروزه مقدار کمی آبلیمو می‌خوردند دارای شرائین نرم و خون جوان و عضلات ارتجاعی می‌باشند. ویتامینهای (ف) و اسید پانتوئیک که در گوجه فرنگی وجود داشته و جزو گروه ویتامینهای (ث) می‌باشند در حفظ جوانی اثر نیکوبی دارند.

هربچه کلسترول خون را کم می‌کند و با این ماده که دشمن جوانی است سخت مبارزه می‌نماید. برای حفظ جوانی همه چیز بخوردید و غذاها و مواد خوراکی متنوع میل نمایید و در خوردن هیچ غذا یا دارویی افراط ننمایید.

### مشروبات الکلی

مضار مشروبات الکلی را به تفصیل در موارد مختلف شرح داده‌ایم و اینک بطور خلاصه می‌گوییم که الکل هیچگونه خاصیت غذایی ندارد. زیادش بسیار مضار است و چون یکی از مختصات الکل زیاده طلبی است و کسی که کمی از آنرا خورد میل به خوردن مقدار بیشتری می‌نماید از این رو مشروبات الکلی را چون سمی مهلك می‌انگارند.

مقدار کم الکل جریان خون را سریع می‌کند و در کلیه اعمال حباتی مؤثر بوده آنها را تحریک می‌نماید و همینکه در خوردن آن افراط شود کلیه اعمال حباتی ضعیف و از کار می‌افتد. ویتامینهای بدن را می‌سوزاند و دستگاه‌های تنظیم کننده و پیتامینها را از کار می‌اندازد.